

IV OCENE I PRIKAZI

Dr. VOJISLAV BAKIĆ, PORODIČNO PRAVO, IZDANJE „SAVREMENE ADMINISTRACIJE“, BEOGRAD, 1962. GOD., STR. 346

Knjiga „Porodično pravo“ prof. Bakića po svojim rezultatima predstavlja nesumnjivo stvaralačku sintezu njegovog dosadašnjeg rada na izradi kompletnog sistema našeg porodičnog prava. Posle monografije o Pravnom položaju vanbračne dece u FNRJ, udžbenika Porodičnog prava za studente upravnih škola i knjige o Porodici i porodičnopравnim odnosima u Jugoslaviji, knjiga „Porodično pravo“ prof. Bakića predstavlja njegov najpotpuniji i najkompleksniji domet u prilaženju porodici i porodičnopравnim odnosima uopšte.

Prilikom prikaza knjige „Porodično pravo“ moramo odmah na početku imati u vidu da su njen obim i njena sadržina određeni planom izdavačke kuće „Savremena administracija“ koja je sebi postavila u zadatak da stvori biblioteku kratkih kurseva društvenih nauka u formi priručnika za rad studenata na višim školama i fakultetima. „Svi priručnici, kaže se u programskoj izjavi redakcionog odbora, daju sažete ali potpune naučne sisteme pojedinih disciplina iz oblasti društvenih nauka“. Zbog toga, sažetost koja se pojavljuje u knjizi prof. Bakića, a koja ide i na štetu jasnosti izlaganja pojedinih odeljaka, predstavlja nedostatak ne ove knjige, već same koncepcije redakcionog odbora ove biblioteke. Potreba za kratkoćom izlaganja, naročito kad se radi o udžbenicima, je neophodna ali samo do granice koja udžbenik ne pretvara u svoju pedagošku i metodološku negaciju — u studentski repetitorijum. Međutim, treba odmah primetiti, a što ne predstavlja rezultat redakcijske koncepcije, da je prof. Bakić ovu negaciju izbegao tako da je postavljeni zahtev za konciznim izlaganjem u najvećem delu svoje knjige doveo u najbolje mogući sklad sa potrebama teorijskog izučavanja porodičnopравnih instituta i porodičnih odnosa uopšte.

Knjiga prof. Bakića sastoji se iz uvoda (str. 5—54) i tri dela: bračnog prava (str. 57—178), roditeljskog prava (str. 179—257) i starateljstva (str. 259—314).

U uvodnom delu prof. Bakić raspravlja o pojmu, predmetu i zadatku porodičnog prava. U tom delu prof. Bakić ukazuje na koncepciju o dvostrukom gledanju na porodično pravo kao granu pravnog sistema (konkretnije kao pozitivnog prava) i kao nauku koja se bavi proučavanjem pravnog regulisanja porodičnih odnosa i mera koje se odnose na zaštitu i jačanje porodice. Ovaj kompleksni aspekt prilaženja porodičnom pravu nije bio u podjednako meri istican u našoj predratnoj ni u savremenoj pravnoj literaturi. Zbog toga ovakav stav prof. Bakića predstavlja njegovo opredeljenje za jedno shvatanje za koje mislimo da je sa metodološke strane ispravnije.

Problem mesta porodičnog prava u pravnom sistemu prof. Bakić rešava na savremen način. Iako se radi o koncepciji koja se u izvesnom smislu mogla otkriti još u rimskom pravu i koju je sa izvanrednom lucidnošću razradio krajem prošlog veka dr Valtazar Bogišić, koncepcija o posebnom mestu porodičnog prava u pravnom sistemu tek dolazi do posebnog izražaja u savremenom pravu predstavljajući neposredan izraz same prirode i samog karaktera porodičnih odnosa u socijalizmu. Razlozi za ovo shvatanje dovoljno su brojni i dovoljno ubedljivi da bi suprotna shvatanja o ovome mogla biti prihvaćena. Za žaljenje je samo što prof. Bakić nije imao mogućnosti da pokloni više prostora samoj argumentaciji ovog shvatanja. Zbog toga je odsustvo te mogućnosti objektivno pružilo samo bledu i nedovoljno jasnu sliku o stvarnoj vrednosti argumenata koji se navode u prilog ovog shvatanja.

Izvorima porodičnog prava prof. Bakić prilazi na tradicionalan način. Pored ustava i zakona kao formalnih izvora porodičnog prava, prof. Bakić u izvore porodičnog prava ubraja i običaj i sudsku praksu. Međutim, čini nam se da se opravdano nameće pitanje da li je i u kojoj meri običaj samostalan izvor porodičnog prava ili predstavlja samo promenljivi (dinamični) sadržaj za pojedine blanketne propise bračnog prava. Treba primetiti da prof. Bakić u ovom pogledu ne zauzima sasvim određen stav ističući da običaji koji važe u narodu „predstavljaju posredno izvor prava“ (str. 17), ali da su oni istovremeno i „sankcionisani zakonom“ (str. 18). S druge strane, sudskoj praksi kao izvoru porodičnog prava prof. Bakić prilazi na nešto određeniji način. Po svemu sudeći prof. Bakić je više naklonjen shvatanju da sudska praksa, zbog svoje velike uloge u „stvaranju našeg socijalističkog prava o porodici“ (str. 20) predstavlja izvor porodičnog prava. Međutim, bez obzira na kreativnu ulogu naše sudske prakse, koja je naročito došla do izražaja u naslednom pravu pre donošenja Zakona o nasleđivanju, mislimo da je sudska praksa u domenu porodičnog zakonodavstva bliža ulozi interpretatora prava nego pravnom izvoru. Čak i najširi i najglobočiji pravni standardi predstavljaju u porodičnom pravu proizvod interpretacije a ne produkt kreacije prava.

U odeljku o izvorima prava prof. Bakić razrađuje i načela na kojima se zasniva vođenje državnih matičnih knjiga. Međutim, mislimo, da bez obzira na to da li problematika matičnih knjiga spada u oblast ličnog, naročito statusnog prava ili porodičnog prava (mada smo mi više skloni da prihvatimo prvo stanovište), izlaganja o načelima vođenja matičnih knjiga metodološki nemaju svoje mesto u odeljku o izvorima prava. Možda ova činjenica predstavlja i jedan argument više da se izučavanje načina vođenja matičnih knjiga i načela na kojima se matične knjige zasnivaju ne treba obaviti u okviru porodičnog prava.

U glavi drugoj (odeljak prvi) uvodnog dela prof. Bakić daje definiciju porodice koja se kreće u okvirima koji su u nauci opšte prihvaćeni. U odeljku koji je posvećen teorijama o porodici pominju se tradicionalna i idealistička teorija kao i evolucionističko-materijalistička (Morgan-Engelsova) teorija. Međutim, čini nam se da bi se ovom odeljku mogla učiniti primedba da je tekst više opterećen nabiranjem zastupnika tradicionalne i idealističke teorije o porodici nego objašnjenjem same suštine tih teorija. Stoga mislimo da bi se opšti zahtevi za konciznošću izlaganja mogli postići i kad bi se kao predstavnici pojedinih teorija naveli samo najmarkantniji autori a više pažnje posvetilo samim koncepcijama ovih teorija.

U odeljku o istorijskom razvoju porodice treba istaći da je knjigom prof. Bakića našim studentima u okviru kursa porodičnog prava, prvi put na jedan potpun i pregledan način izneta materijalistička (Morgan-Engelsova) teorija o evoluciji porodice. Napor prof. Bakića u tom pravcu nije bio mali i zahvaljujući njegovom vrednom trudu studentima je i ova važna oblast u izučavanju porodice postala dostupnom. U jednom sistemu porodičnog prava koji pretenduje na svoju kompletnost, istorijat porodice mora biti zastupljen. (Međutim, druga je stvar, ili bolje reći to je pitanje nastavnih programa i njihovog usklađivanja kako izbeći ponavljanja sa kursom Opšte istorije države i prava i Sociologije koji se isto tako bave izučavanjem istorijskog razvoja porodice. Sa ovim pitanjem vezuje se i problem porodičnopravnih odnosa sa elementom inostranosti — odnos sa međunarodnim privatnim pravom, kao i problem pretpostavki za proglašenje nestalog. lica umrlim kao jednim od osnova za prestanak punovažnog braka — odnos sa Građanskim pravom.)

U odeljku o porodici treba istaći da prof. Bakić u izučavanje porodičnih odnosa unosi i izvesne elemente sociološkog prilaženja porodici. Sociologija porodice kao mlada naučna disciplina uzima kod nas sve više razmaha i njena nastojanja da nađe svoje pravo mesto i svoju punu afirmaciju i u našoj nauci treba samo pozdraviti. Zbog toga, napor prof. Bakića da porodici priđe i sa njenih socioloških aspekata, ma koliko oni bili rudimentarni po svojim pretenzijama, može samo značiti unošenje novih elemenata i u oblast pravnog izučavanja porodice. Drugo je, međutim, pitanje koliko je to opravdano sa stanovišta sociologije porodice kao posebne naučne discipline.

Porodičnoj zadrugi prof. Bakić posvećuje dosta pažnje. Na strani 39, do 41. izneti su principi na kojima je zadruga organizovana kao i imovinski odnosi samih članova zadruge. S tim u vezi treba istaći da prof. Bakić pripada onoj grupi autora koji smatraju da porodična zadruga kao porodična institucija postoji u našem pravu. Za argumentaciju ovog svog shvatanja prof. Bakić se poziva na poznate zakonske tekstove koji pominju porodičnu zadrugu. (Tim povodom mislimo da ne bi trebalo insistirati i na čl. 32. st. 2. Osnovnog zakona o odnosima roditelja i dece pošto ovaj propis raspravlja o samim odnosima članova jedne šire porodice ali ne i članova porodične zadruge.) Međutim, za potpuno osvetljavanje ovog problema bilo bi korisno ukazati i na suprotna shvatanja čija argumentacija, pozivanjem na čl. 9. i čl. 10. Osnovnog zakona o braku, kao protivteže stožeru i osobini, zaslužuje našu pažnju. Ovo utoliko pre što se radi o porodičnom obliku koje vreme prevazilazi a čiji su pravni putevi prevazilaženja na ovaj način i određeni.

Prvi deo knjige prof. Bakića posvećen je bračnom pravu. Ovu oblast porodičnog prava prof. Bakić izlaže i u njenom istorijskom razvoju što umnogome doprinosi boljem razumevanju savremenih bračnih odnosa. Mislimo da treba posebno pozdraviti i nastojanja prof. Bakića da se naši studenti upoznaju u osnovnim crtama i sa problemom pravne prirode braka. Ovo vrlo složeno teorijsko pitanje prof. Bakić je izneo na jednostavan i pristupačan način. Od teorija koje o tome postoje iznete su samo ugovorna i institucionalna koje i predstavljaju najznačajnije teorije. U zaključku ovih izlaganja prof. Bakić se naslanja na mešovitu (sintetičku) teoriju o pravnoj prirodi braka koja je u pravnoj nauci uglavnom i prihvaćena.

Veridba kao pravna ustanova spada nesumnjivo u jedno od najinteresantnijih pitanja našeg porodičnog prava. U sukobu različitih gledišta prof. Bakić zauzima stanovište da veridba postoji u našem pravu. Argumente ovog

shvatanja koristi i prof. Bakić dok je sud o vrednosti tih argumenata u našoj teoriji i sudskoj praksi već izrečen. Međutim, u ovom odeljku vredno je pažnje mišljenje prof. Bakića da veridba nastaje „od trenutka međusobnog obećanja verenika da će sklopiti brak i javnog manifestovanja te prijavom matičaru“ (str. 101). Prema tome, za nastanak veridbe potrebna je prijava matičaru za sklapanje braka. Međutim, ovo shvatanje, po našem mišljenju, posmatra veridbu isuviše usko. Veridba kao pravna ustanova koja proizvodi svoje pravne posledice nastaje samim momentom neformalnog obećanja dva lica suprotnog pola da će sklopiti brak. Prijava verenika matičaru da žele da zaključe brak nije bitna za nastanak veridbe. Prihvatanjem suprotnog gledišta mislimo da bi izvan zahvata pravnih posledica raskida veridbe ostali mnogi verenički odnosi koje život poznaje.

Prilikom raspravljanja o veridbi mislimo da posebnu pažnju zaslužuje i shvatanje prof. Bakića o pravnoj kvalifikaciji određenih postupaka verenika prilikom raskida veridbe. U porodično-pravnoj praksi do sada je bilo uobičajeno da se prilikom raskida veridbe akcenat stavlja na krivicu verenika. Međutim, prof. Bakić napušta ovu praksu zamenjujući pojam krivice sa pojmom nesavesnosti verenika. „Napuštena verenica ili verenik kome je drugi verenik svojim postupcima dao opravdan razlog za raskid veridbe smatra se savesnim, dok je drugi verenik nesavestan“ (str. 102). Ovo shvatanje besumnje je zanimljivo utoliko pre što mu se izvesni elementi tačnosti ne mogu osporiti.

Bračne smetnje prof. Bakić razvrstava u četiri grupe ne prihvatajući podelu na raskidne i odložne smetnje. Ova podela ustvari i ne predstavlja klasifikaciju samih bračnih smetnji, već povlačenje razlike između bračnih smetnji i bračnih zabrana. Zbog toga prof. Bakić sasvim opravdano ne prihvata ovu podelu u svojoj klasifikaciji bračnih smetnji.

U našoj pravnoj teoriji, a to je shvatanje i prof. Bakića, u bračnoj smetnji nedostatka volje vide se samo dva njena oblika: prinuda i zabluda. Pretnja se ne tretira kao samostalna kategorija ove bračne smetnje. Do ovog shvatanja mislimo došlo je pre svega zbog same nepreciznosti određenih odredaba Osnovnog zakona o braku. Tako se u čl. 17. toga zakona kao oblici nedostatka volje pominju prinuda i zabluda, dok se u čl. 44. prinuda, po svojoj sadržini, izjednačava sa pojmom ozbiljne pretnje. Na ovaj način pretnja se tretira kao oblik prinude i kao njena pretpostavka. Međutim, u pravnoj nauci provodi se razlika između prinude i pretnje, te mislimo da tu razliku treba zadržati i prilikom određivanja sadržine bračne smetnje nedostatka volje. Za prihvatanje ove razlike ne protive se ni same odredbe Osnovnog zakona o braku, jer zakon vidi podjednako u prinudi i pretnji bračnu smetnju nedostatka volje.

U nauci porodičnog prava uobičajeno je da se uslovi za zaključenje i punovažnost braka razvrstavaju u dve grupe: materijalne i formalne. Ovu podelu prihvata i prof. Bakić. Tako u materijalne uslove bez kojih „nema punovažnog braka“ (str. 81) prof. Bakić ubraja: 1) prisustvo bitnih uslova za postojanje braka; 2) odsustvo bračnih smetnji; 3) „da ne postoje bračne zabrane“ (str. 81) i 4) da je brak sklopljen u cilju zajednice života. Međutim, mislimo da je prilikom formulacije treće tačke učinjen jedan slučajan propust. Prisutne bračne zabrane, kako na drugom mestu ističe i sam prof. Bakić, ne čine brak nepunovažnim te njihovo odsustvo ne predstavlja ni materijalni uslov za zaključenje punovažnog braka. Zbog toga je nužno da se četvrta pretpostavka o punovažnosti braka (zaključenje braka u cilju zajednice života

— str. 96—97) izloži ispred bračnih zabrana kojima nema mesta u odeljku o punovažnosti braka.

U nauci porodičnog prava sporan je momenat nastanka braka. Izjava državnog organa da je brak zaključen dobija deklarativno ili konstitutivno značenje već prema tome da li se u braku vidi trostruki akt-uslov vezan za sporazum supruga, ili samo porodično-pravni ugovor sa posebnim formalnim odlikama. Ova podeljenost u mišljenjima rezultat je i same formulacije čl. 35. Osnovnog zakona o braku koji u tom pogledu ne zauzima određen stav. Ovu formulaciju zakona prihvata i sam prof. Bakić. Zbog toga za čitaoce njegove knjige ovo pitanje ostaje otvorenim. Međutim, mislimo da bi upoznavanje studenata sa ovim važnim problemom za njih bilo od nesumnjive koristi.

Spornom problemu izdržavanja bračnih drugova za vreme trajanja braka čija je faktička zajednica prekinuta (čl. 13. Osnovnog zakona o braku) prof. Bakić posvećuje punu pažnju. On se opredeljuje za shvatanje koje se pozivanjem na analogiju naslanja na čl. 70. Osnovnog zakona o braku. Iako je to mišljenje sa kojim se ne slažemo, smatramo da treba pozdraviti napor prof. Bakića da studente upozna i sa ovim problemom koji je stalno prisutan u našoj sudskoj praksi.

U podeli brakorazvodnih uzroka prof. Bakić spada u grupu autora koji ne prave razliku između apsolutnih i posebnih (specijalnih), relativnih i opštih (generalnih) brakorazvodnih uzroka. Iako bi se pri jednoj rigoroznijoj oceni ove podela brakorazvodnih uzroka sa shvatanjem prof. Bakića možda i mogli složiti, čini nam se da se samo sa puno rezerve može primiti njegovo mišljenje da osuda na kaznu kao brakorazvodni uzrok spada u grupu uzroka za razvod braka kod kojih se pravo na tužbu stiće protekom određenog roka. Kod osude na kaznu pravo na tužbu stiće se ne istekom izrečene kazne već samom pravosnažnošću presude o izricanju te kazne. Vremenski faktor kao buduća činjenica predstavlja osnov ovog brakorazvodnog uzroka a ne vreme kao protekli faktor.

Brakorazvodni uzrok teške poremećenosti bračne zajednice (nepodnošljivost zajedničkog života — čl. 56. Osnovnog zakona o braku) predmet je vrlo obimne pravne literature i velikog broja zapaženih sudskih odluka. Mišljenja o ovom brakorazvodnom uzroku su brojna i podeljena a metod prilaženja vrlo različiti. Predlažu se i izmene ovog propisa sa rešenjima koja svaka za sebe predstavljaju otvaranje jednog novog pitanja. U spletu ovih različitih predloga, koncepcija, mišljenja i stavova sudske prakse vrlo je teško pronaći šta predstavlja pravu racionalnu osnovu ovog propisa. Međutim, ovaj problem prof. Bakić je rešio na najbolje mogući način. Opredivši se za koncepciju koja u čl. 56. Osnovnog zakona o braku vidi dve pretpostavke (objektivnu i subjektivnu) ovaj brakorazvodni razlog dobio je svoj najbolji metodološki pristup. Istu ocenu zaslužuje i objašnjenje stava drugog ovog zakonskog propisa. Sporni problem o sporazumnom razvodu braka prof. Bakić je izneo na izvanredno jasan način prihvatajući stav koji je u skladu sa ciljem koji ustanova razvoda ima u našem pravu.

Posledice razvoda braka obrađene su u narednom odeljku. Sporno pitanje o sudbini poklona ako su oba bračna druga nevinna prof. Bakić rešava prihvatanjem mišljenja koje prevlađuje u našoj pravnoj teoriji. No mislimo da i suprotno shvatanje, bar što se tiče same formulacije čl. 66, st. 3. Osnovnog zakona o braku, zaslužuje našu pažnju. Izdržavanje bračnih drugova nakon razvoda braka (čl. 70. Osnovnog zakona o braku), koje predstavlja jedno od

najdiskutovanih pitanja našeg porodičnog prava sa do sada najvećim brojem datih rešenja, nije ostalo neobrađeno. Napor prof. Bakića da studentima u nekoliko reči nagovesti prisustvo vrlo različitih mišljenja u teoriji i praksi o ovom pitanju, samo treba pozdraviti. Što se tiče posledice razvoda braka na decu mislimo da bi bilo korisno ukazati na prisustvo konsultativne sposobnosti dece starije od deset godina u ovom slučaju. Analogija sa čl. 7 st. 2 Osnovnog zakona o odnosima roditelja i dece, kojom se naša sudska praksa služi, vredan je prilog u popunjavanju praznina koje postoje u našem porodičnom pravu.

Drugi deo knjige prof. Bakića posvećen je roditeljskom pravu. U odeljku o bračnoj deci prof. Bakić ističe da se po zakonu smatraju bračnom ona deca koja su rođena za vreme trajanja braka kao i ona koja se rode do tristotog dana po prestanku braka. Ovo insistiranje na određivanju pretpostavki za sticanje statusa bračnog deteta u jednom sumarnom zahvatu je veoma korisno jer doprinosi lakšem formiranju pojmova i njihovoj preglednosti. Međutim, mislimo da je na ovom mestu trebalo ukazati i na treću pretpostavku za sticanje statusa bračnog deteta: na akt pozakonjenja. Tek ukazivanjem i na ovu pretpostavku učinio bi se potpunim sam zahtev za preglednošću na kome prof. Bakić sasvim opravdano insistira.

U određivanju lica koja su aktivno legitimisana za podnošenje tužbe za osporavanje bračnog očinstva prof. Bakić se drži samih zakonskih odredaba. Po njemu naslednici prezumptivnog oca nisu ovlašćeni na podnošenje ove tužbe. Razlog pravičnosti, koji se navodi za suprotno shvatanje, po prof. Bakiću doveo bi samo do „teško rešivih pitanja“ (str. 193) koja bi se prvenstveno odnosila na rok podizanja tužbe. Što se tiče lica koja su pasivno legitimisana u sporu za osporavanje bračnog očinstva, mislimo da prof. Bakić prihvata koncepciju koja je sa stanovišta procesnih zahteva najprihvatljivija. Ostala mišljenja, koja o ovome u teoriji postoje, manje su opravdana.

Za punovažnost priznanja očinstva prof. Bakić zahteva da je lice koje priznaje očinstvo poslovno sposobno. Međutim, u teoriji postoji mišljenje da očinstvo mogu priznati i lica koja su delimično lišena poslovne sposobnosti kao i razumni maloletnici. Nama se čini da ovo drugo mišljenje zaslužuje veću pažnju naročito kada se ima u vidu da izvesna lica, pa i maloletna, mogu opravdano želeći da zasnuju roditeljski odnos sa svojim detetom i pre dostizanja punoletstva.

Ustanova pozakonjenja u našem pravu, s obzirom na izmenjen položaj vanbračne dece, krije u sebi pre svega jedan terminološki problem. Izraz „pozakonjenje“ više nije u skladu sa našim pravom, te se u nedostatku tačnijeg izraza predlažu deskriptivne konstrukcije kao: naknadno sticanje bračnosti i slično. Pa ipak u odsustvu pogodnijeg izraza naša teorija se i dalje služi ovim zastarelim terminom. Međutim, iza ovog na izgled formalnog problema krije se samo suština pitanja koja se vezuje za izmenjeni pravni i društveni položaj vanbračne dece. Celoj ovoj problematici prof. Bakić prilazi sa posebnom pažnjom dajući joj pravi smisao prilikom određivanja samog profila ustanove pozakonjenja u našem pravu.

U odeljku o sadržini roditeljskog prava prof. Bakić ukazuje i na karakteristike obaveze izdržavanja. Poklanjanje pažnje ovom pitanju je od neobičnog značaja za razumevanje pravne prirode obaveze izdržavanja kao i za razumevanje same suštine roditeljskog odnosa. Prof. Bakić je to učinio sa izvan-

rednim osećanjem mere ukazujući samo na one karakteristike koje su najbitnije za samo pravo, odnosno obavezu izdržavanja.

Treći deo svoje knjige prof. Bakić posvećuje starateljskom pravu. Sporno pitanje o mestu starateljskog prava u pravnom sistemu rešeno je na način koji je najprihvatljiviji za naše pravo. Starateljstvo ne predstavlja komponentu ustanove poslovne sposobnosti a ne iscrpljuje ni svoj sadržaj u pravu socijalne zaštite (ili još šire: socijalne politike). Izvesni dodirni elementi ne mogu biti razlog za izdvajanje starateljskog prava iz sistema porodičnog prava. U prilog ovog shvatanja prof. Bakić daje dovoljno razloga koje inače prihvata i sama doktrina porodičnog prava.

Problem organa starateljstva je trenutno najaktuelniji problem našeg porodičnog prava. Već se skoro više od jedne decenije raspravlja o tome koji bi organ bio najpogodniji da vrši funkciju starateljstva. O tome postoji i više mišljenja od kojih svako za sebe ima određenu vrednost. S tim mišljenjima prof. Bakić nas upoznaje iznoseći njihove najkarakterističnije crte ne pledirajući ni za jedno od njih. Mislimo da to i nije bilo potrebno s obzirom da se radi o pitanju o kome zakonodavac tek treba da se izjasni.

U zaključku ovog prikaza treba istaći da knjiga prof. Bakića „Porodično pravo“ predstavlja ozbiljan prilog našoj pravnoj nauci a posebno nauci porodičnog prava. Iako smo u posleratnoj književnosti imali nekoliko dela posvećenih porodičnom pravu, čija je uloga bila posebno teška i izuzetno odgovorna s obzirom na potpuno izmenjene porodičnopravne odnose i koja su taj zadatak obavila na najbolje mogući način, knjiga prof. Bakića, koja se naslanja na sve pozitivne rezultate svojih prethodnika, unela je u našu nauku porodičnog prava pored novih pojmova i socioloških još i mnogo svežine u već obrađene oblasti porodičnog prava. Njena vrednost je posebno ocenjena i od onih kojima je prvenstveno namenjena. Zbog toga, knjiga prof. Bakića predstavlja ne samo potpun i solidan udžbenik već i lep doprinos našoj pravnoj literaturi.

Dr Mihailo Mitić

